

PARLAMENT

DEL MESTRE EN

LLUIS MILLET

PRESIDENT DEL JURAT

EN EL

FESTIVAL-CONCURS DE
ORFEONS DEL BAGES

CELEBRAT EN EL TEATRE NOU DE
MANRESA, EL 2 DE SETEMBRE, 1917

Tipografia i encuadernacions de Sant Josep. — Manresa

□ □ PARLAMENT

DEL MESTRE EN

LLUIS MILLET

PRESIDENT DEL JURAT

EN EL

FESTIVAL-CONCURS DE
ORFEONS DEL BAGES :

CELEBRAT EN EL TEATRE NOU DE
MANRESA, EL 2 DE SETEMBRE, 1917

Tipografia i enquadernacions de Sant Josep. -- Manresa

ESTIMATS CANTAIRES:

Avans de començar aquesta Festa, que porta frissança i goig en vostres cors, permeteu-me que us parli; primerament per a saludar-vos, per a expressar-vos l'amor, el profund afecte que sento per a vosaltres; després per a retraure 'l nostre ideal, aquest ideal que fa vibrants els nostres cants, qu'els entona i enllumena, qu'els fa dolços i enèrgics com esperonats per una gran flama de l'esperit; perquè així, si el ideal qu'ens agermana a tots en el cant de Catalunya se fa llum en vostra pensa i escalf en vostre cor, si la noblesa de nostra dèria se us redressa tota encesa en vostra ànima, anireu a la noble lluita que aneu a començar amb un coratge i una serenor que serà d'una eficàcia resplendent per a el vostre mútuu progrés en el fort i dolç cant choral de la terra nostra.

Els homes fem coses altes i baixes, preuades i menys dignes, segons si aquestes coses son influïdes per l'esperit, o més aviat per la matèria. Ja ho diuen els savis que l'home es un petit món, i ja sabem que en un món hi ha de tot, des del florir de 'ls arbres i de 'ls estels, fins a la negror horrible de 'ls abismes; des de les salutíferes aigües marines, fins a les pestilentes aigües que no corren. Però la dignitat de

l'home està en tenir aquest el seu món en ordre i harmonia, en fer ús de la llibertat per a fer florir flors i estrelles en son pensament, per a no deixar que s'enllotin i qu' es corrompin les aigües de 'ls seus amors i afeccions.

Quan això l'home aconsegueix, quan tenim fermada la natura baixa i l'esperit domina en aquest nostre petit món, llavors ens sentim en plenitud d' ésser, recobrem la memòria de la excelsitud de nostre origen, una harmonia ens breça, i floreix en nostra boca una cançó, un esplai, expressió de nostra noble alegria. Aquesta cançó de tirat tant digne, aquest cant, fill de l'equilibri entre cos i ànima, el canten tots els orfeons de Catalunya, el canteu vosaltres, cantaires de la comarca del Bages.

Per això jo vos saludo, homes, noies i nois que teniu la cançó a punt d' esclatar en vostres llavis; per això jo sento dins mon cor un profund afecte i estimació per a vosaltres, rossinyols d' aquesta encontrada, perquè vosaltres sou una alegria, una bondat voleiadora, una força espiritual, la més bella i galana que de 'ls homes surt enfora.

Es una alegria per a mí trovar-me avui entre vosaltres; perquè en vosaltres veig els meteixos meus amors, perquè en vosaltres he de sentir avui com un ressò de lo que allí baix, a Barcelona, començarem fa vintisis anys uns quants joves aimadors de la bella música i de la gentil pàtria nostra.

Salut, belles donzelles, salut, joves ardits! lo que començarem uns pocs allí, prop la mar

salada, aquell cant de juvenesa dedicat a la Pàtria, a la Fè i a l' Amor, s' ha anat estenent per tota la terra nostra, i 'l pla i la montanya canta la meteixa tonada que nosaltres començàrem mitj inconscients de lo que fèiem.

De la ciutat de 'ls Comtes ha pujat el cant aquí, a l' alta Catalunya; i jo estic segur que de tots vosaltres ha de sortir un cant de fortalesa més enèrgic, un cant d' una gràcia més austera, un estil d' una austeritat més franca i catalana.

La noble Manresa ha d' estar joiosa avui de tenir en son sí tots els cantaires de sa comarca, tota la joventut musicaire de la encontrada, tota l' alegria d' aquestes montanyes i plans. Jo vos en felicito a tots, nobles manresans; jo de cor vos saludo, Orfeons de la Comarca.

Però la Festa d' avui té un caràcter especial, un caràcter de germanor i de lluita a la vegada. Germanor i lluita; ¿com lligar aquests dos mots tant oposats de sentit? Germanor vol dir unió, amor; lluita significa contraposició, brega de uns contra altres, de lo qual n' ha de resultar vençuts i vencedors.

Com atènyer, doncs, la dolça harmonia en aquest acte que estem a punt de celebrar, si la idea fonamental de 'ls que l' han organitzat està formada per dos conceptes tant antitètics?

No obstant, amics meus, cal dir que la vida de l' home sobre la terra no fora possible sense l' amor i sense la lluita. Sense la lluita ¿on fora el progrés, on la perfecció? Sense l' amor ¿com viuríem? a la unitat, a la coessió que ordena i fa possible 'l viure, ¿com hi esdevindríem?

Cal amor i lluita sempre, i qui no sab lluitar i no sab estimar, no és pas digne d'ésser home.

Solament es precis entendre que cal lluitar sempre contra 'l mal i cal estimar sempre 'l bé. I se pot dir que una cosa depèn de l'altra, que lo que semblava una contradicció no era res més que una conseqüència; perquè no té amor al bé qui no lluita contra 'l mal, i no brega contra 'l mal qui no està enamorat del bé.

¿Quín es el nostre bé? ¿en què consisteix el mal nostre, estimats cantaires del Bages? Si entenem ben bé això, estarem sempre segurs de nostre progrés per al bé de nostra Pàtria; fem lo que fem: sien Festivals, sien Concursos, sien Festes de Germanor, sempre resultarà un pas endavant cap al nostre Ideal, aquest Ideal que ha d'ésser el nort de tots els nostres afanys i treballs.

Cantar per a cantar és una pobra feina, com menjar per a menjar fa golafre. Un barco navegant veles inflades pe 'l mitj de 'ls grans mars no sabent cap on fa via, és cosa incomprendible; un vianant que gambeji per serres i plans, dies i dies, sense saber on fa cap, és cosa que s'atribuirà a un boig, a un maniàtic, però no a una persona de sá judici.

Nosaltres no cantem pas per cantar, i sabem bé on anem per aquest camí de les cantúries.

Tots ho sabeu vosaltres, n'estic segur, però cal recordar-ho en aquests moments, per a asserenar i vigoritzar noblement aquesta Festa.

Nosaltres cantem perquè tenim amor; amor a la Veritat, amor a la Bondat, amor a la Belle-

sa. Per amor a la Veritat som sincers i no disfressem nostra natura; som catalans i catalans volem ésser. Es el nostre element aquesta terra nostra, i en ell volem viure, perquè d'ell havem nascut i en ell pastura nostre cos i nostre esperit. Renegar de la terra és renegar de sí mateix, de la mare i de Deu mateix; perquè no som nosaltres qu'ens havem fet catalans, sinó Deu, que així ho ha volgut. Aquesta fesomia no ens l'havem triada; aquesta parla, nostra natura l'ha portada, i tot això qu'és nostre, ben nostre, perquè tot lo qu'ens volta i nosaltres, fem una sola cosa, tot això, ho estimem com ésser de nostre ésser.

Amor a la Bondat! santa paraula! Tot-hom vol ésser bò en el món. Si a un lladre li diuen dolent s'enfada. Però 'ls homes canviem el sentit de les paraules segons convé a nostre egoisme. La Bondat creada pe 'ls homes, ara és blanca, ara és vermella. Els homes som petits, però atrevits, i la cosa més santa i bona la espatllem amb nostres mans barroeres. La blancura de la neu en el cel, és congelada, la santa i pura bondat, del cel és devallada. La moral, si no ve de Deu, ¿perquè l'havem de respectar? No hi ha home sobre home, si Deu no està sobre de tots. No hi ha llei sense jerarquia, i aquesta no existeix sense la suprema de Deu. Per això cantem la Fè, guardadora de la bondat més pura, dignificadora de nostra feble natura pecadora, deù de consol per a l'esperit, d'esperança lluminosa per a l'ànima atribulada, llum de la pensa, far del més enllà de la vida.

Amor a la Bellesa! Si no la tinguéssim ¿com cantaríem? De les coses belles del món, ¿en sabem cap de més bonica que 'l cant? I fixeu-se bé que dic del cant, no de la música, perquè el cant és música, però no tota música és cant; perquè al dir cant vull dir cant d'home, veu conmoguda i encelada, vessanta d'emoció en la melodia.

Es veritat que la bellesa per la vista, tot-hom la entén, que davant d'una flor la vista s'hi recreia; que la verdor dels camps ens refresca l'esperit i 'ns alegra; que la immensitat blavosa del mar ens magnifica l'ànima; que una nit estrellada ens suspèn el neguit de 'ls sentits i 'ns porta una harmonia inefable, com si 'ns despreguéssim de la terra i amunt voléssim lluminosos; veritablement, això és sensació profunda de bellesa. Però el cant ens somou més endintre i 'ns desperta una emoció més viva i més misteriosa alhora. Es com més íntima i més humana. La bellesa se fa carn dintre nosaltres mateixos. Quan l'home canta, té l'ànima feta bellesa i 'ls sentits n'estàn també presos en aquest encantament de la bellesa; i la carn vibra en harmonia amb l'esperit, i 'l cant és cos i ànima com l'home mateix que 'l crea, i sia riure, sia plò, té un fons d'amorositat, una intensitat de vida, una llum sense claró, una evidència íntima, una subtilesa d'emoció com mai té la bellesa en les altres formes en les quals s'indumenta.

Es veritat que la paraula per sí sola es cosa bella, sobretot si està ordenada pel ritme i per

la rima, encare que dits elements ja son musicals per essència; però, aixís i tot, quan de sobte la paraula, per més bella que sia, s' entona i comença a convertir-se en cant, llavors tenim la impressió de veure un aucell encelar-se en bella volada, després d'haver caminat totxement per terra.

Veus-aquí nostre bé: l' amor, el sentiment de la bellesa ordenat per l' amor a la Veritat i per l' amor a la Bondat; amors que 'ns porten a ésser bons catalans, a guardar la Fè de 'ls avis i a conreuar amb deliri el cant, en sa forma més humil pot-ser, però també la més potentia i democrática, la més sincera i feconda, en la forma del cant choral popular. Cant on hi caben xics i grans, homes i dònies, nois i noies, tota la família catalana; perquè 'ls sentiments qu' expansionem a tots pertanyen, a tots dignifiquen, per a tots son fortalesa i alegria. Aquest és nostre tresor i nostre Ideal. Però l' Ideal no té límits, és infinit, i per això volem que aquesta bella cosa que tot just comencem, arrelhi tant en nostra terra que no s' acabi mai, i que per tot Catalunya s' estengui, que no hi hagi ciutat, poble, ni vilatge que no canti dignament el cant surtit de nostra ànima; que aquest s' afini i perfeccioni, com volem s' afini i perfeccioni l' esperit de Catalunya. Però per a atènyer aquest bell Ideal, cal lluitar contra 'ls obstacles, cal vèncer el mal. I el mal no cregueu sia un ésser fora de nosaltres, no; el mal está en nosaltres mateixos. Havem de vèncer l' egoisme, l' amor propi, la peresa; tot lo qu' ens fa raquífics i mi-

serables. Havem d'amar el sacrifici, que les grans idees, les nobles causes, del sacrifici viuen. Havem d'ésser enèrgics tots per a buscar la perfecció, i alhora amorosos per a reconèixer-la i estimar-la, encare que lluny de nosaltres sia.

Així, vosaltres, Orfeons que m' escolteu, feu bé en aquest moment d'estar frissosos per la lluita; feu bé, cada hu de voler ser el primer i més perfecte de la colla; cal energia per a combatre. Però no oblideu la finalitat suprema, no oblideu l' Ideal qu' ens ha donat vida. Unteu la energia amb els sants olis de l' amor: qui això face, cantarà millor que 'ls altres, el cant surtirà més plè d'emoció i vencerà més els cors de 'ls que escoltin. A l' escoltar-vos els uns als altres, no us busqueu els defectes, sinó les qualitats; no hi ha ningú en el món que Deu no li hagi fet una gràcia. No hi ha en el món ésser humil que d' ell no poguem aprendre qualche cosa. Jo per ma part, haig de dir que moltes vegades he après coses belles d' Orfeons de poc nom i casi desconeguts, i fins de senzills coristes meus, estant en assaig, he après a voltes, un petit detall individual d' interpretació, d' emoció, que m' ha orientat per corregir el meu criteri. Doneu tots lo que pogueu; lluiteu tots per a vèncer als altres; però un cop passada la lluita, quedeu tots plens de joia perquè ja haureu complert amb l' Ideal. Si troveu que un altre Orfeó ho ha fet millor que 'l propi, millor; perquè allavors haureu trovat ocasió d' aprendre quelcom, i l' obra comuna s' en sentirà més enfortida.

Ja sé que 'm direu, que tant desprendiment és casi impossible, que tanta puresa d'intenció no 's troba en home. I jo us diré que teniu molta raó, amics; però ¿no és veritat que si això sempre aconseguíssem, la força de la nostra obra fora maravellosa i assegurada per sempre la seva durada i eficàcia? ¿No és veritat que si d'aquest Festival-Concurs no 'n surten agrors sinó amors, no 'n surten gelos sinó germanor, no és veritat que la vostra bella comarca del Bages en surtirà radiosa de glòria? Perquè de la data d'avui en surtirán uns aplecs chorals esplendorosos; s'augmentarán els Orfeons en tot aquest troç de terra catalana; i tots tindrem una sola veu per a unir-se quan convinga, i l'amor i l'alegria florirán en tot cor i en tota ànima.

Oh, ¡llavors com la glòria de l'«Orfeo Manresá» serà inmensa d'haver organitzat aquest Concurs! Glòria sobre glòria, perquè aquest, el vostre veterà en el cant, prou llorers porta guanyats en la dignificació del choral de la terra. Jo, aquí, davant vosaltres, cantaires, davant aquesta nombrosa representació de tot Manresa i sa comarca, jo li faig acatament com a un de 'ls Orfeons més fermes i distingits de tota nostra terra; i a son capdill brau i ardit, el mestre Pecanins, el bon amic, jo 'l felicito i remercio en nom de la nostra bella causa. Però la glòria de l'«Orfeo Manresá» i la del seu mestre ¡com creixeria, si d'avui endavant Manresa fos la gran plaça on tota veu cantaire de la comarca fes sentir un sol gran cant, com fora un gran exemple per a tot Catalunya!

I als generosos donadors de 'ls prèmis, els qu' han portat els cabals per a poguer realitzar la Festa, ¡quina glòria més llegítima els tocaria, a l' haver donat ocasió a la gran flamarada artística patriòtica!

¿No és veritat, amics cantaires, que tot lo que acabo de dir us aixeca els cors, i que lo que menys penseu en aquests moments és en la glòria pròpia de cada Orfeó, sinó que sols us sentiu vibrants per a cantar, per a donar glòria a aquest troç de terra de 'ls vostres amors, i en glorificar la nostra Catalunya, la Catalunya de tots, la mare nostra?

Canteu, doncs, amics meus, canteu tots amb vibranta inspiració. Feu-ho tots millor un que l' altre. ¡Què 'l sant amor inflami els vostres cants, i que aquests sien el segell d' una santa germanor entre vosaltres, per a glòria de la comarca del Bages, per a glòria de Catalunya!

LLUÍS MILLET.
